Ч. 18 (10.986). Львів, середа 26. січня 1927. Posetowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 15 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Сезонова мода.

Львів, 25. січня 1927 р.

В господарчо-хліборобській ділянці запанувала в Польщі нова мода. Є нею мода на комасацію і меліорацію селянських грунтів. Називаємо її сезоновою модою, хоч той сезон тягнеться вже від довшого часу.

Все, коли тільки справа земельної реформи входила на порядок актуальности, як контрпару пускано дивоглядну плутанину комасації з меліорацією. Особливо цими благодатями наділювано, і то тільки теоретично, українське селянство. Намагаючись звести в нівець земельну реформу в користь українського селянства, проф. Ст. Грабський перед двома роками перевів на тзв. комітеті для справ східних воєвідств і національних меншостей ухвалу про осушення Полісся. З того часу мода на меліорацію і комасацію стала загально пануючою. Правда, і в цій ділянці майже нічого не робиться, але зате богато говориться.

Комасаційно - меліораційна хвиля докотилася й до нас. Львівський окружний земельний уряд, який під проводом свого керманича п. Орєховського вів досі крайно ворожу земельну політику у відношенні до українського населення, теж пустив на лотоки комасаційно меліораційну хвилю. В днях 24—26 ц. м. відбувся у Львові цілий цикль викладів з метою популяризації комасації й меліорації у Сх. Галичині.

Переглядаючи програму тієї „популяризації" приходиться просто дивуватися різнородности того питання і видвигнених там тем. Чого тільки там нема? Дотеперішні комасаційні праці і господарчі умови комасації, поведінка при комасації і меліорація скомасованих грунтів та улаждення скомасованих господарств і сіл, регуляція пасовиск в скомасованих селах, позички на меліораційні роботи, висліди комасації, клясифікація й оцінка скомасованих грунтів, комасація грунтів в Карпатах і т. і. і т. і.

Як бачимо, то справу комасації й меліорації береться дуже широко, основно, справді з популяризаційними тенденціями. Цей рух в напрямі двигнення сільського господарства можна би повитати великим захопленням, якби всі ті проєкти не були будівлею на піску, якби цей рух не був рухом скривленим, наскрізь непринорововленим до теперішнього не лише роздроблення, але крайної невистарчальности земельних наділів.

Польські чинники, з політично-імперіялістичних мотивів усіми засобами протиставляються стихійному змаганню широких мас до здобуття землі. Використовуючи свою суприматію, польські чинники не допускають до виконання земельної реформи на українських землях навіть по лінії ухваленого польським соймом закону з 28. грудня 1925 року, не згадуючи бажань і оправданих домагань широких мас, позбавлених вистарчаючого варстату праці і прожитку. Про це свідчить між іншим останній спис примусово призначених на парцеляцію земельних просторів. З другого боку аж надто відомою є нам політика анахронічних земельних урядів з львівським земельним урядом на чолі, що систематично ставлять непоборні перепони в затверджуванні купна земельних участків, якщо тільки набувцем є український селянин.

Зрештою, які позитивні висліди може дати комасація й меліорація в країні, що має понад три четвертини крайно голодного на землю населення (малоземельного і беземельного)? Які користи і кому вона принесе, яку суспільну болячку розвяжеться тим чином, колиб справу комасації й меліорації здійснювано навіть прискореним темпом? Чи скомасування і змеліорування пересічного 2—3 моргового галицького господарства, яке за кілька літ впаде жертвою дальшого родинного поділу, розвяже проблєму земельного голоду? Чи можна господарську культуру в хліборобській країні піднести так високо — якими там не булоб засобами — щоби пересічно один морг землі (бо він буде нормою для пересічного сільського господарства в найближчому поколінні) був базою життєвої екзистенції селянської родини?

Ось питання, на які слід би дати відповідь, коли йде про справу комасації й меліорації селянських грунтів. Вже з цього бачимо, що справу поставлено наскрізь неправильно, фальшиво, як не злобно, обертаючи кота хвостом, щоби дурманом кличів про комасацію й меліорацію в теперішньому стані сільського господарства відвернути увагу широких мас від основного постуляту села: землі!

Кличі про комасацію й меліорацію під сучасну пору є порожнім звуком, який пройде мимо, без найменших наслідків і вислідів. Що більше! Видвигання комасації й меліорації перед проведенням земельної реформи, перед наділенням селянської маси варстатом праці робить враження якогось підступного підходу, а щонайменше звалення на винищений организм українського села нових тягарів у звязку з комасацією й меліорацією.

Правильне вирішення справи замикається в іншому modus - і procedendi: спершу земельна реформа, а опісля, або рівнобіжно з нею комасація й меліорація.

Nostra res agitur.

Париж, 17. січня 1927.

I.

Генерал німецької державної оборони Павельс є в Парижі і веде тут з французькими та союзницькими ґенералами й дипльоматами переговори про умови „оконечного розоруження Німеччини", розоруження, яке своєю чергою має бути передумовою кінця військової окупації Надренщини. Переговори ці — і важкі, і скучні; несе від них нещирістю, шиканою й фарсою. Як воно й могло би бути інакше? Адже всі знають, що переговори ті — ніщо інше, як претекст для одних, передишка для других, та що не у фантастичному „оконечному" розоруженню Німеччини річ, й в чомусь безмірно реальнішому а важнішому: в такому чи інакшому переґрупуванні европейської міждержавної системи.

„Оконечне розоруження Німеччини"! Нісенітниця і насміх, і ніщо більше. Ніяка жива нація, велика чи мала, не може піддатися справжньому розоруженню, а вже найменше розоруженню „оконечному". Ніякий нарід, будь він і Бог зна як миролюбний, не може допустити до того, щоби його сини виховувалися без військового вишколення; жовнірський хист і військова здатність нині однакова, як за часів Рамзесів і Юліїв Цезарів, пробний камінь вартости нації, запорука її поваги в світі, в даному разі й підстава її визвольних змагань і надій на будуче. Шістьдесять мілонів німців так само не можуть остатися на віки вічні розоруженими, як не хотілиб і ми, східні чи західні українці, бачити наших синів позбавленими військової справности й тугости.

— Краще бачити молодь нашу навіть під чужими кадрами і знаками, коби тільки дати їй нагоду привчитися орудування зброєю і збірного маневрування, ніж наразити своє племя на той життєвий параліж, що був би природним і неминучим наслідком скасування обовязку військової служби в нашій країні...

Таким міркуванням кермувалася (нехай нам буде вільно згадати при цій нагоді невідомий нашому загалові момент з нашого недавного минулого) галицька делєґація на мирову конференцію, коли в дискусії над галицьким статутом, маючи перед собою сформуловану французьким делєґатом, амбасадором Камбоном, альтернативу: заборона військового набору в Східній Галичині, чи дозвіл формування східно-галицького корпусу? — заявилася за другою альтернативою.

Ще менше ніж ми, а властиво: однаково як ми, не можуть погодитися з ідеєю національної безборонности німці. Серед абсурдів, якими начинили версайську „угоду" ліберальний Льойд-Джордж і загорілий старець Клемансо, помисл оконечного обезоруження Німеччини займає одно з замітніших місць. У можливість здійснення його нині вже ніхто тямучий не вірить. А коли переговори тягнуться довго й скучно, то воно так тому, що поза плечима переговорюючих і над їх головами розвиваються зовсім інші, на куди більшу міру закроєні змагання, суперечки, інтриги.

II.

Чи і в яких розмірах вільно Німеччині фабрикувати й вивозити військові матеріяли? Чи і в яких розмірах може Німеччина удержувати кріпости на своїх східних границях? Ось біля чого крутяться розмови ґен. Павельса з ґен. Фошем і тими, що стоять за ним.

На першому питанні настоює Англія. Настоює і ним користується, встромлюючи його, наче патик у колеса — під віз французько-німецького замирення, порозуміння далі й співробітництва, щоб уже й про союз не говорити. Бо — це може найважніший і будучими можливостями найбільш вагітний факт наших днів — суперництво між европейськими промисловими велитнями, Англією і Німеччиною, приголомшене і трохи призабуте в перших роках після війни, нині з кожною хвилиною відновляється, загострюється і, як воно звичайно буває, переноситься з области господарської на політичну.

На другому питанні настоює Франція. А властиво не так Франція ціла, як те її політичне крило, яке і далі не хоче піти на замирення з Німеччиною. Східні німецькі кріпости тай Польща, якій кріпости ті загрожують, повинні послужити ґерманофобському гуртові французьких політиків претекстом і нагодою, щоби повалити Бріяна і ведену ним політику Льокарна і Туарі. Ведеться тут дуже помотана й складна політична гра особиста й ідейна надзвичайно цікава, а в деяких своїх подробицях просто небувала, безприкладна, сензаційна. І так:

Проти Бріяна і проти помирення з Німеччиною стали були елєменти рояльостично-націоналістичні й праві республиканці, одні й другі з маркою католицькою, більш або менш замітною. За Бріяном і за політику французько німецького замирення, а далі й бльоку, стала орґанізація й ідеольоґія Великого Сходу (Grand Orient), яка вже 1919 року піддала була своїм членам під розвагу питання віднови дружніх зносин з Німеччиною. А після короткого хитання цілою своєю моральною й міжнародньою вагою заявилася за ту політичну лінію Папська Курія. Великий Схід і Рим! Не Рим Мусолінія, а Рим Пія XI-ого, спадкоємець ідеї Римського Мира і Єдности християнського світа. Папський нунцій в Парижі, витаючи під новий рік іменем дипльоматичного корпусу, президента Думерґа, виголосив горячу промову в честь політики Бріяна; католицькі органи, серед них найбільший „La Croix", котрі раніше йшли під ґерманофобськими стягами, раптом змінили фронт, а рояльстично націоналістична „Action Française" разом із своїми головними редакторами діждалася прилюдного осуду папської курії і попалася на індекс заборонених писань. Французькі католики націоналістичної краски довго ще не зможуть очуняти від цього нежданого удару, а становище їх тим трудніше і, коли хочете, тим більше трагікомічне, що в своїй офензиві проти замирення з Німеччиною, себто за велику і як найбільшу, ненарушиму Польщу, вони влучили носом і чолом на двох противників нараз: на могучі ідеольоґії й орґанізації Рим...

Red. czas. „Diło" we Lwowie. Pr. 27-27. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej ! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Diło" Nr. 15 (10.971) z dnia 22. stycznia 1927 pod tytułem: 1) „Polityka represji" w całości, 2) „Bezmyzdia czy prowokacja?" w ustępach a) od początku artykułu do słów „istnowała" wyłącznie. b) od słów „Selany" do końca artykułu zawierają znamiona zbrodni ad 1) i 2) z § 65 a) u. k. że zatem zalem zarządzona przez Prokuraturę dnia 21. stycznia 1927 r. konfiskata jest usprawiedliwiona i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 i. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. — Lwów, dnia 21. stycznia 1927 r.

Hawel.

ської Церкви й Вільномулярства, які — мало кому воно ще тайною — ділять між собою володіння над душами народів европейського Заходу і які несуть на собі відповідальність за віднову, охорону й збереження західної культури перед наступаючими на неї смертними загрозами.

III.

Наш брат Галичанин не може ні на хвилину спускати з ока, що в цих змаганнях також *nostra res agitur*. Про ліквідацію тих страшенних, хоча й так дуже між собою відмінних відносин, у яких наше племя опинилося по обох берегах річки, тільки тоді можна буде поважно і надійно думати, коли над Сеною оконечно переможе і в своїх неминучих консеквенціях вижиється політична думка, яку однаково благословить Римська Курія і пропагує Льожа.

Очевидно — і як воно мало би бути інакше? — і противна сторона не капітулює, та сторона іменно, яка хотіла би зберегти й увіковічнити превелику, не-етнографічну польську імперію як угольний камінь національного й політичного укладу Европи. Битва нині в повнім розгарі. Принціпіяльно нашому визволенню ворожа сторона мобілізує всі свої сили й резерви:

відновляє і роздуває інстинктовну, можна сказати естетичну, відразу пересічного француза до німця, чи то пак до того образу, в якім собі французький обиватель уявляє німця;

стягає сюди довго Бріяном відсувану гостину кількох десятків польських соймових послів, що незабаром привезуть сюди цілу китицю вивітрілих, та всетаки наново відгріваних тостів і промов на тему „польсько-французького братерства", тай — і воно хоч і не першорядної вартости, то таки й не зовсім варте забуття;

нашіптує сліпорожденому в східно-европейських питаннях французові шарлатанські байки про могучу УНРівську організацію над Дніпром, організацію, яка буцім-то тільки жде гасла, щоби підняти всю Україну під отаманщиною Андріїв Левицьких і командою Сальських та піддати її на службу великій Польщі і великій Румунії.

Про ці ворожі, на наш загин виціленні настрої, заходи й інтриги — в найближчому дописі.

В. Левицький.

Памятайте: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

На старі теми.

Відчит п. Голувка про українське високе шкільництво в „Суспільно-політичнім Клюбі" у Варшаві.

Варшава, 22. січня 1927.

В Суспільно-політичнім Клюбі у Варшаві відбувся 20. ц. м. відчит п. Т. Голувка про українські високі школи взагалі та на території Чехословаччини зокрема, спеціяльнож про Українську Господарську Академію в Подєбрадах. На вступі прелєгент порівняв відношення польського громадянства до справи українського університету зі старим шляхтичем, що „не признає" залізниці і все ще їде з Могилева до Києва кіньми. Наслідок такої політики цілком противлежний: українські високі школи повстають і істнують, але поза межами Польщі; українська інтелігенція твориться в атмосфері згори Польщі ворожій. Після того п. Г. дав огляд українського високого шкільництва на Рад. Україні, на Чехословаччині й у Берліні. Перейшовши до справи українського університету у Львові, висловив прелєгент відомі вже нам його погляди: ідея оснування на Волині української сільсько-господ. Академії зродилася м. і. з пересвідчення про необхідність творення українських високих шкіл у Польщі та неможности вирішити нині справу оснування університету. В звязку з вирішенням цієї ідеї поїхав він на Чехословаччину поглянути на істнуючу в Подєбрадах Академію. Докладно переповів її стан, змалювавши все в захоплюючих барвах і закінчив висновком про бажаність обовязково перевести Академію з її майном, професорами й учнями на Волинь, з уваги на загрозу повної ліквідації цеї школи Чехами. Українська Господарська Академія в Подєбрадах на 70 професорів має визначні наукові сили: число студентів досягає 600. Академія розвивається шляхом самодопомоги. Професори випустили досі до 150 (фактично до 200 — Ред.) підручників в українській мові.

Підчас коли справа українського університету не може в Польщі вийти зі сфери дискусій і скривлених первопочинів, на Рад. Україні істнує ціла низка високих шкіл з українською мовою навчання, німці заснували український науковий інститут в Берліні, а гетьман Скоропадський пропагує перенесення українського університету з Праги до Берліна в пересвідченні, що це знаменито оплатиться з політичних оглядів.

У дискусії, яка після того розвинулася, забрав м. і. голос присутній на відчиті парл. справоздавець „Діла" І. Кедрин, який виступив зі спростуванням деяких закидів, звернених прелєгентом на адресу „Діла". І так п. Голувко закинув, наче би „Діло" ставило справу університету на чолі всіх інших справ, — що не відповідає правді: дальше треба було опрокинути закид „ополітичення" університетської справи: в орбіту політики стусонули цю справу як перші, самі польські міністри, які почали трактувати її крізь призму суто-політичних декларацій, потрібних pour been для цілей закордонної політики — на показ. (Це вияснення необхідне з уваги на сильно перекручений звіт із дискусії, поданий у 21. ч. урядової „Епоки", з якого можна би винести з ґрунту фальшивий образ про хід дискусії і виступ співробітника „Діла"). У дискусії забірали потім голос д-р Полляк, ген. Бабянський, п. Ґлендовський, п. Шимановський, ред. Уємбло і посол Антін Васильчук, що вихопився дуже нефортунно: з військовою музикою та асистою на йорданському водосвяченні у Холмі, як доказом можности „мирного співжиття братніх народів" — аж сльози, мовляв, декому з присутніх тоді плили зі зворушених таким братерством очей. Мабуть, в бігу промови сам п. посол зміркував, що тут щось „не теє", і закінчив несподіваним зворотом: не запродамо своїх душ і т. і.

У виступах деяких промовців поляків (тзв. польської демократії) пробивалася постійно нотка на тему „do, ut des", себто та сама нотка, на яку в недавному інтервю співав п. Голувко. З того приводу „санаційно" настроєний „Ґлос Правди" зазначує, що такий „принціп" не повинен бути основою для розвязки справи українського університету, бо держава не може — мовляв — торгуватися зі своїми підданими". Справа льояльности чи нельояльности вирішується карними законами, а справа університету гідністю польської республики.

І. К.

Хто ломить розпорядки?

Репресії староства в Сокалі при цьогорічній збірці коляди на „Рідну Школу".

Відомий дозвіл львівського воєвідства, осягнений Головною Управою „Рідної Школи" у Львові, не вистарчив для всіх кациків-можновладців, що сидять ближче нашого села і своїми поступками самі вносять анархію та негують дозволи й розпорядки своїх властей, піддержуючи свої „захцянки" багнетом жандарма. Така небесна гармонія влади пригадує мимоволі утопію Томаса Мора. Всі строго наказують, але самі себе не слухають; зате наш брат мусить слухати їх, бо виходить, що конституцію можна ріжно розуміти.

Ось воєвідство дозволило на 7-дневну збірку коляди на „Рідну Школу" на збіркові лісти по громадах і Головна Управа Товариства завчасу ці лісти розіслала на місця з тим, щоб їх візувати ще в старостах. Управа Товариства „Рідна Школа" в Белзі 3 тижні перед святами окремим делегатом відіслала лісти до староства та прохала візи. Тричі їздив цей делегат, щоби їх назад привести та ще завчасу передати на село, одначе не міг допроситися і щойно на два дні перед святами з великим трудом удалося їх вирвати. Та того всього ще за мало, бо п. староста додав ще свій дозвіл, яким наказав переводити збірки при столиках під церквами або культурними інституціями, забуваючи, що від віків ходиться з колядою від хати до хати, а не стоїться при столі на морозі. Та й на тім ще також не кінець, бо наказав жандармерії турбувати тих людей, що займалися збіркою, опівночі, списувати протоколи та страхати арештом і гривною, а до того посилати на їх адресу ріжні проклони та грубі слова за їх труди.

Цей факт це ще один доказ на те, як ставиться власть до наших просвітних товариств та гуртків, яким „прихильним" оком дивиться на „Рідну Школу". Управа Товариства „Рідна Школа" в Белзі переслала очевидно зажалення до міністерства та воєвідства у Львові, але чи з того що вийде, треба сумніватись, бо надто вже часто переходять польські власти до денного порядку над оправданими і слушними жалобами українського населення...

Відгуки дня.

Черевики.

Зимова пора з її дошкульним холодом обчисленим на старі добрі часи, мимохіть звертає зір людини в долішні райони тіла, де находяться, або повинні находитися черевики. Факт істнування цього рода люксусу залежить не тільки від того, чи дана одиниця має ноги, але й чи має гроші. Густо-часто хоч має перше, не має другого і навпаки: хоч має друге, не має першого.

Та ні безноги, ні безробітьки не мають бути темою нинішної розвідки, а послужили тільки за вступ до властивої річі.

Від часу, як перший раз цього року перемерзли мені ноги, я почав звертати більшу увагу на черевики. Чим довше, чим докладніше слідив їх, тим краще переконувався, що це не якась бездушна шкіра, а єство з власною психікою, як слон чи таркан, поет чи поліціянт. Черевики мають свої характери, вдачі, навички і привички, мають свою церу і свої потреби, свої смутки і радощі.

Не знаю, чи завдяки близьким зносинам, чи здібности до наслідування, але психікою найбільше підходять вони до людей. Хто не вірить, хай завдасть собі труду і приглянеться черевикам: своїм, своїх співжильців і співмешканців. Напевно дійде до того самого, що й я.

Черевики розріжняємо:

1. З а р о з у м і л і. Вони мають задерті вгору носи, зовсім як люди, і не звертають уваги на нічиї мозолі, вічно штовхаючи наліво й на право. Їхня вартість дуже невелика, чим теж нагадують зарозумілих людей.

2. С м и р н і. Бувають переважно грубошкірі, з великими обвислими вухами, спущеними носами, невибагливі і незамітні. Вони у свята ховаються денебудь у куточок, а тільки в поганий будень осмілюються виглянути на світ божий.

3. В о й о в н и ч і. З вигляду вони нічим незамітні, зате психікою дуже мар-

---

Як я то бачу...

Що таке українізація?

(Докінчення.)

Але рішитися обивателеві піти на зукраїнізовані опери: Фавста, Аїду, Тоску, Евгенія Онєгіна, Бориса Годунова, ще й до того згірдно або й вороже настроєному до української мови — це вже тхне деяким пересмаком скандалу. Послухати „Ой не ходи Грицю", поглядіти на „малоросійського" гопака — дівчата у плахтах і квітках, мальовничу етнографію української вулиці при сяйві електричного місяця, та самому затягнути „Гречаники" — це навіть приємно буває іноді, але терпеливо вислухати оперу, в якій так ніжно виражається туга за рідним краєм і за любовю... на мові „малокультурного мужичого люду" — навряд чи можна буде без скандалу? Бо — або театр буде пустий, або артисти не втнуть по „хахлацьки", або таки — скоріше всього — буде фіяско! Так думала більшина... і з цікавости виповнила величезну салю по береги на те, щоби... з кожною відслоною все більше захоплюватися зовсім новою, хоча так давно загально відомою „Аїдою".

А тепер уявім собі тільки десять українських вечерів одна „Аїда" — кожний раз із 1500 слухачами, то осягнеться 15.000 слухачів, що не тільки слухали безсмертних арій в українській оболочці, але й сами захоплювалися незнаною їм досі красою цієїж самої оболочки... А українські опери чинні в Києві, Харкові й Одесі... тож множіть і додавайте!

Українізація державної опери скрізь по більших осередках України це вже не хитрий підхід „кацапа" до „немудрого" „хахла", але це є здійсненням і виявом одної з найбільших потенцій української мови. Із сцени через уста артиста, в супроводі драматичної гри, на тлі настроєвого видовища — українське слово приковує увагу всіх — своїх і чужих, прихильників і ворогів, споюючи їх одним вузлом уваги і пошани для тогож самого українського слова, як виразника безсмертного вселюдського мистецтва геніяльного творця!

—о—

А за цим іде праця чорноробів у тихих кузнях українського словництва в царині всіх ділянок науки, знання, техніки. Українська мова збогачується систематично у всіх напрямках, а ці нові слова у знаній для широких мас одежі поширяють обрій думання та поглиблюють зміст світогляду отсих — ще так недавно малоосвічених мас. Це один з найбільших здвигів „у культурно-національному житті України, це одно з найбільше реальних досягнень України на шляху її історичного розвитку. І тут годі говорити про „нехіть, завидність, нещирість, обман", бо це одна з найкращих дійсностей, це те сподіване добро, од якого втікло стільки щирих, але непрозорливих синів України, ба й навіть проти нього підняло „всесвітній" бунт од Варшави до Праги й Парижа...

А університет! Професура здебільша звикла до російської мови — звик до неї і слухач студент, що находить усі потрібні підручники до своєї науки по руськи. А тут нараз українізується математик, а там фізик, а там хемік... і т. д. і починає вчити своїх слухачів найвищих досягнень своєї науки гарною, але так мало розвиненою в отсих напрямках українською мовою! І щож? — слухає терпеливо слухає а там і сам починає із своїм вчителем працювати над виробленням д о б р о г о словника математичного, хемічного, фізичного і т. д. Словом українізація кидає могутній міст через океан життя з українського берегу на ідеальний беріг вселюдства.

Українізація — це не тільки „відмосковлення", це не тільки само освідомлення, але це й уміжнароднення, себ-то інтернаціоналізація України од Збруча, покищо — по Тихий Океан. А скільки то чужого різного треба Україні засвоїти!... Тут праці на добрі три покоління!... Одно покоління вже трудиться, друге починає...

З огляду на себе і міжнародній характер українізації немає на Україні зайвого шовінізму, що звичайно розмінюється на дрібничкове дошкулювання меншостям та злобне гарчання на їх політичну підозрілість і неправодумність. На Україні внутрі самого центрального уряду в Харкові є осібні секретаріяти для поляків — з польським написом і персоналом, для жидів із жидівським — а це зовсім нікого не ображує і не дратує!

А у нас? — в мозаїчному синьо-золотому написові „Національний Музей", що був у стіні біля входу, так довго довбали, патріотичні пальці уличників — очевидно нічию — поки всієї таблиці не знищили і не витягли! Але попередньо представники „sir ży ooyw... telskiej" со дрекольми і самопалами — офіціяльно жадали усунення таблиць. — Українське діловодство усунено з українських навіть приватних шкіл та заведено польську мову навчання у громадах, де нема ні одної польської душі, серед бойків і гуцулів, щоби начальству ясною була через мову душа народня! Середню школу українську скривлено до непізнання, а дрібненькі заводки вищої вигублено до

кантні. Як тільки їх власник попаде в лють, войовничі черевики вправляють себе в рух і копають ворога де попаде, звичайно в найближче положені частини тіла.

4. Нервові. Такі черевики бувають звичайно тільки в учнів і в закоханих. В першім випадку вони домагаються від товаришів відповідання, в другім дають при столі, в кіні чи театрі, висля горячим почуванням. Трапляються вони і в подружжі, коли муж задержує гостей, а жінка не має що зварити на вечерю.

5. Моралізуючі. Цей тип черевиків буває тільки в жінок і то в жінок, які мають віроломних чи грошетратних чоловіків. Свої моралізуючі науки виголошують звичайно над ранком, коли муж прокрадається в своїх „неслухняних“ попри ліжко дружини.

6. Неслухняні. Ці черевики не повинні загалом бачити денного світла. Вони хитрі, злобні і злосливі, а при тім позбавлені всякої субординації для свойого власника. При виході з дому на якусь забаву прикидаються невинними і добрими, а шойно при повороті домів показують свою натуру. Ні одного кроку не зроблять як належить і як наказує їм їхній черевичний обовязок. Замість спішити на заслуженний спочинок, вони весь час бавляться, заганяючи качки, або завертаючи свойого пана, без огляду на націю, в першу ліпшу пропинацію.

7. Поетичні. Ці черевики не тому так називаються, що мають поетичну душу, але тому що перебувають по більшій части з поетами і тим подібними малярами. Вони не признають і консеквентно не вживають ніяких паст (до пасти Елеґант“ включно) і лишають за собою босі сліди. В останніх часах у нашій благословенній країні той тип черевиків поширився і на звичайних смертельників, так що дехто називає їх тепер „лехіцькими“.

Крім отсих кількох родів є ще богато інших відмін, на яких вичислення не маю часу, ні місця. Всеж таки згадаю накінець про те, про що забув сказати на початку. Черевики є жіночі і мужеські. Вони ріжняться між собою не тільки задатками, але також і числами. В українців, специяльно галицьких ріжниця в числах дуже незначна, тому, як ідеш купувати жіночі черевики, бери все два числа більші, як позала.

Вона напевно на одно число обірвала, а на одно носить за малі.

Ґалактіон Чіпка.

Довкола справи арештованих послів.

Внесення на виначу білоруських посл'в у комісії посольської недоторканости і на конвенті сеніорів. — Протести Білорусинів та Українців. — За поставлення уряду в стан обвинувачення. Підсекретар ят для справ національних меншостей.

Варшава, 24. січня 1927.

Справа арештованих білоруських послів не сходить з денного порядку всіх політичних нарад і дискусій у Варшаві. Найактуальнішою справа тепер — кнєсця видачі арештованих послів. У цій справі радила сьогодні комісія посольської недоторканости і конвент сеніорів.

На засідання комісії посольської недоторканости прийшло богато послів з усіх партій, а також марш. сойму Ратай, мін. Мейштович з вищими урядовцями, підпрокуратор апеляційного суду у Вильні Пшиуський і прокуратор окружного суду у Варшаві Трудніцький. Перший забрав слово марш. Ратай, зазначуючи, що він просив голову комісії скликати засідання негайно з уваги на те, що поиедержування 5 послів в арешті слід уважати за річ ненормальну, з якої треба якнайскорше вийти. Однаке якби хтонебудь протестував, то маршалок зреферує цілу справу на пленумі сойму, який перескаже її комісії. Після того пос. Яремич (Білоруський Клюб) запротестував рішучо проти арештування і заявив: Арештуючи послів, уряд і так зламив конституцію. Тому нема причини поспішувати розглянення цієї справи, ломлячи при тому ще й регулямін. До такого поспіху причини тепер не бачу. Голова комісії Попель старався переконати посла Яремича, що він повинен узяти назад свій протест проти розгляду справи на комісії, однаке це ні нащо не здалося, тому засідання комісії замкнено.

З черги раджено над тою самою справою на конвенті сеніорів. Постановлено, що відіслання соймом внесення до комісії не матиме характеру першого читання закону, тому дискусія регуляміново є недопустима, а ціла справа обмежиться до відчитання короткого комунікату про відіслання урядового внесення. Проти того протестували Білорусини й Українці.

Білоруський і Український Клюби мають намір зголосити внесення на поставлення уряду в стан обвинувачення перед Державним Трибуналом за зломання ст. 21 конституції, а також внесення на заяву недовіря для марш. Ратая. Перше з тих внесень на основі ст. 59 конституції мусіло би здобути більшість 3/5 голосів при присутности принайменше половини всіх соймових послів.

Від кількох днів товчеться справа підсекретар'яту для справ національних меншостей. Підполковник Славек, висуваний на становище держ. підсекретаря для справ національних меншостей, одержить мабуть номінацію як держ. підсекретар не в міністерстві внутр. справ, але в президії Ради Міністрів. Рівночасно полк. Славек обійме всі ті агенди, які досі виконував шеф президіальної канцелярії Гжибовський. Концепція створення міністерства національних меншостей виявилася покищо нездійсненною. Та не є виключене, що міродатні чинники ще нераз розглядатимуть її, як їм того буде треба.

Ґінденбурґ уступить?

Берлин, 24. січня 1927.

В звязи з листом Ґінденбурґа до канцлера Маркса закидає республиканська партія Ґінденбурґові, що він робив пресію на центр, а це суперечить з становам парламентарської конституції. Є чутки, що в наслідком цих закидів през. Ґінденбурґ задумує податися до димісії.

Маркс переговорює з представниками партій.

Берлин, 24. січня 1927.

Нині почались офіціяльні переговори між канцлером Марксом і представниками німецько-національної фракції. В нарадах брав участь також міністер теперішнього уряду центровець Бравн і мін. Штреземан. Основою переговорів була тимчасова програмова заява уряду. Програма жадає вдержання дотеперішньої напрямної, основаної на льокарнськіх пактах. У справі внутрішньої політики декларація д-ра Маркса домагається признання ненарушимости республиканського устрою. Нині пополудні канц. Маркс засує свою програму соціялістичній фракції.

Анґлійські війська відійшли по Шанґаю.

Льондон, 24. січня 1927.

Райтер повідомляє, що полк англійських військ в Пенджабі одержав приказ відійти до Шанґаю. Це перший крок англійського уряду, зроблений згідно з постановами договору зі Злученими Державами, Францією і Японією в справі оборони Шанґаю. Около 14.000 англійських і індійських вояків з панцерними автами готові до виїзду до Шанґаю. Вони мають боронити життя й майна чужинців, колиб китайські власти не могли запанувати над товпою.

Мир неможливий.

Льондон, 24. січня 1927.

Кантонський уряд оголосив у Ганкоу маніфест, у якім заявляє, що мир неможливий, поки Китай не здобуде повної незалежности.

Вичікаюче становище Японії.

Льондон, 24. січня 1927.

Японія покищо не думає висилати своїх військ до Китаю, бо гадає, що кораблі, які є на китайських водах, дадуть собі раду на випадок збройної інтервенції. Чотири контрторпедовці дістали приказ негайно вирушити до Шанґаю.

СРСР концентрує військо.

Льондон, 24. січня 1927.

„Дейли Телеґреф“ повідомляє з японських джерел, що большевицькі війська скупчено над китайським кордоном. Це загрожує Мукденові.

Не буде підвишки цін цукру.

Варшава, 24. січня 1927.

Економічний комітет на засіданні признав заакцептування підвишки цін цукру під теперішню хвилю неможливим. Економічний комітет поручає міністрові скарбу покликати до життя спеціяльну комісію, зложену з 4 представників уряду, 4 представників цукрівництва і 2 представників плянтаторів, яка усталила би санаційний плян і внесення щодо форми й цін та евент. новелізації закону, який обовязував би найменше на три роки.

нашаду — і все те в імя власного „патріотизму великодержавного“ на областях з як найменшим числом дійсно державної людности!

А тут у білорусинів в мінському університеті для 300 слухачів-жидів створено окремий відділ справжнього жидівського педагогічного університету. Всі студенти слухають загальних викладів по білоруськи і руськи, в окремих годинах збираються студенти-жиди для перероблення білоруських лекцій по жидівськи — очевидно під проводом окремих асистентів, учителів і лекторів. І так проходять вони вищу математику, досвідну і теоретичну фізику, історію і цілий ряд інших природних, суспільно економічних і гуманістичних наук у своїй мові..., бо вони мають вчити жидівську дітвору, бо вони мають стати робітниками на ниві нової жидівської культури.

А в нас у львівському університеті для яких 800 слухачів-українців немає ані дрібки української мови, її історії, її граматики, її літератури — по українськи!

Замітить дехто, бож уже і зміна видимість, що вся оття українізація—одмана для легковірних подорожніх. Нехай і так, що для подорожних вадовж їх шляху настроїли дивно гарних новинок — виявиж хитрощі

наперед, куди й коли нас дорога поведе! Але для консумента це не блахман, це дійсність... Чи можна подумати, що ось в один „прекрасний“ день, коли буде даний приказ перейти на „паньствовий єнзик“—вся Україна, вся Бєлорусь, а з ними і все жидівство облегчено зітхне, бо збудеться тягару й обману „націоналізації“ — національної території!“ Ось як нпр. облегчено зітхнула „pol-sk pr wosławn cerkiew aut kef Ina“, справивши для себе всі движимі части паньствовости і спрятавши безпрекословно під крила польської мови на православному богословському факультеті у Варшаві яких 150 українців, білорусинів і руських... Це також шлях до інтернаціоналізму, але тільки „паньствового польського!“ Коли про те йде, то вольному воля... Нехай поїдають націоналісти національности!

Але нам грішним, неблагоразумним, нечестивим і непотребним глядачам шляхів кращого життя на світі нехай вільно буде вірити в цей „блахман українізації“, бо ми нашими слабими зорами виділи, нашими приглухими слухами чули, нашими притупленими почуваннями переживали... здійснення першої й основної потенції українського національного життя — за згодою і по приказу большевицької влади.

Біржа.

Гроші.

Банк Польський обнизив на останній варшавській біржі основний курс доляра о 2 сот. і наслідком того обнизився також курс долярів у приватних оборотах, а саме виносив учора 8·7 і пів до 8·98 і пів. Курси Банку Польського всі нижчі, а переходові доляр у готівці 8·93, Ню-Йорк 8·96, англійський фунт 43·57, швайцарські франки 172·95, французькі франки 35·50, бельґ. франки 24·95, італійські ліри 38·90, голяндські гульдени 358·20, чеські корони 26·60, шведські корони 239·00, данські корони 238·51, норвеські корони 228·20, австрійські шилінґи 126·59, німецькі марки 212·30, канадійський доляр 8·96.

Курс золота: доляр 9·00, грам золота 5·92, австрійська корона 1·85, російський рубель 4·71, німецька марка 2·15, англійський фунт 44·34, турецький фунт 38·95, дукат 20·91, скандинавська корона 2·38, голяндський гульден 3·65.

Курс срібла: австрійська корона 0·54, 5-коронівка 3·35, австр. гульден 1·68, рубель 2·28.

Збіжжя.

Пшениця двір. 54·00—55·00, пшениця кр. селянська 51·50—52·50, жито галицьке 38·25—39·25, ячмінь галицький броварний 33·00—34·00, ячмінь галицький до перемелювання 28·00—29·00, ячмінь пастівний 27·00—27·50, овес галицький 29·25—30·25, кукурудза зумунська 27·00—28·00.

Скасування матури?

Варшава, 24. січня 1926.

Під проводом міністра освіти і віспоєдань д-ра Добруцького були наради міжміністеріяльної комісії для опрацювання принципів, на яких мається основувати проєкт закону про устрій держ. шкільництва. В нарадах устаелено, що 1) шкільний обовязок зачинається того календарного року, коли дитина кінчить 7. рік життя, але можна приймати діти й на 6. році життя, відповідно до вимені умово і фізично, 2) народне шкільництво має тревати 7 літ, 3) програма середних загально-образуючих шкіл має основуватися на програмі 7-класової народньої школи, 4) середні школи загально-образуючі мають тревати 4 роки і мають бути звязані з 2-літньою гімназією, 5) іспит зрілости мається скасувати, а зате обовязуватиме вступний іспит до гімназії, 6) фахові школи мають приймати учнів на 13—14. році життя.

НОВИНКИ.

— **Нові стемплі.** Від 1-го січня обовязує новий закон про стемплі: на урядові подання та свідоцтва треба давати стемплі по 3 зол. від примірника, а від інших і залучників по 50 с., а на урядових свідоцтвах по 1 зол. від сторінки.

— **Мастодонти.** Попало в наші руки запрошення на „маскарадный вечер“ „литературно-драматического общества Муза“ у Львові. Не згадуємо про те, що воно писане по російськи. Але важко не всміхнутись з глибоким співчуванням на адресу цих почитувачів „единої із літературної мови... російської, коли читаєш: „суспрзаинамй“ „четвер“ і бачиш, що в старославянській церковним шрифті модерни москвофіли відкинули твердий знак і „предявлять“ означили радянським апостр фом, задержавши „ять“ в „послѣ“. Ця саламаха чудово ілюструє те, що діється в голові членів такого „общества“!

— **Особисті вісти.** У букарештенському університеті відбулася дня 20-го грудня 1926 промоція п. Володимира Виноградника на доктора ветеринарної медицини.

— **Чи кат знову прийде?** Перед дораним судом у Сяноці стане цими днями вбивник трьох осіб у селі Букові, біля Березова, Ян Клодек, безробітний лісничий. Він убив родину Лявдів, батька, матір і їх дочку, у намірі грабіжі захопивши 200 зол. Злочинець признався до вини, злоділяний у повіті Кросно. Скінчив він кілька гімназійних кляс, брав участь у війні, у Франції і в повстанні на Шлезьку, аж опинився без праці.

— **Бандитизм у Львові.** Діяльність злодіїв та вломників, які перешукують ріжні помешкання та крамниці, стає у Львові щораз більше прилюдною. На доказ досить прочитати справоздання з одного дня; на головних вулицях міста в трьох випадках бандити напали безборонних, ограбивши їх. Терцінові з IX. гімназії Серошці на розі вул. Сапіги та Городецької відобрали годинник. На вул. Коральницькій якісь дамі видерли торбинку з грішми. А на вул. Третього Мая, шопрада в спізненій порі, пятретьої вечері, порізали ножем студента. Львівська преса ломить руки: що робити з забезпекою такого доброседрого міста. Відповідь не дуже важка: нехай одна десята частина тих „політичних агентів“, що нишкують вічно новиx „шпіонів“ по мирних хатах, переміниться в сторожів справжньої забезпеки мешканців міста.

— **Ходячий ошуканець.** Пишуть нам: Ходить по українських домах у Львові молодий чоловік; називає себе Савицьким, студентом, що вернув із РЧС., плаче, що мати його лежить на катафальку і цим видурює жіночі сукні, білля, гроші... Тому що свій помисл він повторює вже місяць, звертаю увагу на цього панка. Особи, на які він покликується, його нікоги не знали. — *Пошкодований.*

— **Нещастя, катастрофи.** На гладкій і тихій вулиці Сенкевича у Львові авто переїхало на смерть 75-літню служницю Ґреґель. На ще тихшій, на Сокільській, тягарове авто розторощило хлопцеві ноги. Чим Львів не велике місто?! — У Заюпатнім недозвал засипав тохх селян з фірою та конем. — В Єлисаветполі та околиці був знову землетрус. У місті знищених 300 домів, на провінції 40 сіл.

— **Сільські пристрасті.** У Грушатичах Бобречина двох парубків, Турчин і Прус побили по пяному на смерть третього: Басараба.

— **З жіночих рекордів.** У пристані Ліворно звали на березі були дивним сильно здивовані. Російський пароплав „Карло Маркс“, що причалив, мав лише одного мущину — капітана. Решта були жінки, у мужеських морських уборах. Вони були такі подібні до мущин, що мешканці міста довших не пізнавали з нічого. Видко, що ці лиця не визначались звичайною красою. Капітан корабля за-

вив, що за весь час своєї служби не мав сильніших і більше довірених моряків.

— **Смерть диктаторки.** Великим диктатором є Мусоліні, великими ті, що держать у своїх руках банки або найбільші галузі промислу. Але не меншою від них є померша в 87 р. життя Кароліна Ребу, одна з тих, що на протязі десятків літ накидала світові жіночу моду. Вона була одна з найвизначніших паризьких модисток від Наполеона III.; була дочкою бароновоі та журналіста. Ії син Поль Ребу має імя як талановитий письменник. В її сальоні збирались визначні малярі, письменники та композитори. Там творились ідеї моди, яка коштувала щороку мілони людей, головокружні суми на нові жіночі одяги.

— **60 літ божевілля.** Кілька днів тому вмерла біля Брукселі бельгійська княжна Шарльота, бувша мексиканська королева. Вона була дочкою бельгійського короля Леопольда І. і жінкою австрійського архикнязя Максиміліяна, брата Франца Иосифа І. Максиміліян оженився, засів за намовою Наполеона III., на мексиканськім престолі. Цього високого місця не довго загрів, бо у Мексику вибухла революція і його розстріляли в 1867 р. Його жінка Шарльота, яка кілька місяців раніше вернулась до Европи благати підмоги для мужа, не мала успіху, бо навіть Наполеон III. не хотів помагати Максиміліянові, якого вислав на таку погану посаду. З розпуки Шарльота збожеволіла і все життя 60 літ. ждала повороту свого мужа. Весь час жила в Бельгії і вмерла в 86 р. життя.

— **Нові українські повісти.** З Берліна пишуть нам, що накладом Української Накладні друкується вже четвертий том трильогії Богдана Лепкого „Мазепа" п. з. „Батурин". Дотеперішні томи („Мотря", 2 части і „Не вбивай!") викликали величезне зацікавлення в усіх кругах читаючої української публики. — Празький місячник „Нова Україна" почав із 7-им числом 1926 р. друкувати найновішу повість Ольги Кобилянської п. з. „Апостол черні". Наша найбільша сучасна письменниця живе постійно в Чернівцях і як довідуємося, в дуже важких неспритливих для літературної праці умовах. — Філядельфійська „Америка" скінчила друк історичної повісти О. Назарука п. з. „Роксоляна". Ця повість окремою книжкою не вийде.

— **Література чужинна хроніка.** Гергарт Гавптман видав нову велику поему „Der Grosse Traum", писану терцинами, на зразок „Божеської комедії". Навіть ідея твору аналогічна з архитвором Данта: є це роздумування про мету буття душ мандруючих у позасвітніх сферах. — Радянський уряд приготовляє свято роковин 100-літних уродин Толстого. Окремий комітет почав приготовляти повне видання творів автора „Війни та мира" в 96 томах, у хронольогічнім порядку. У видання ввійдуть і деннки письменника, а окремі части „Війни та мира" і „Анни Кареніни" в ріжних редакціях. — У Ню-Йорку видали в честь померлого жидівського гумориста Шолем Алейхема окрему памятну книгу з його недрукованими творами, 300 листами і 96 фотографіями. — Мадярський драматург Франц Мольнар виставив з успіхом у Парижі свою нову пєсу „Лебідь".

— **Світова хроніка.** У Льондоні помер одночасно із своєю жінкою один з найбільших піонірів англійського нафтового промислу граф Берстед, з походження жид. Лишив він яких 100 міл. фунтів. — Інститут Рокфелера у Ню-Йорку призначив на психіятричний інститут у Мюнхені нових 55.000 дол.; 250.000 одержав він у літі. — При університеті в Кольонії (Кельн) відчинено недавно інститут для дослідів над історією мистецтва, в новім спеціяльнім будинку, з авдиторіями останнього вислову техніки; головою інституту відомий історик мистецтва Брінкман. — Трьох італійців вибралося на звичайній шлюпці у мандрівку з Тріполісу в Чітта-Веккія (порт Риму). Буря загнала їх до берегів Бізерти (Туніс), де лодка розбилась: двох доплило до берегу, один потонув. — Померший Ню-йорський банкир Уалси записав з 3 міл. дол. половину ню-йорському кардиналові, а половину на костел і 19 сестрінкам. — Срібну медалю від уряду дістав 11-літній мадярський ученик Сурмовшський за те, що у виїмково важких обставинах вирятував двоє дітей з Дунаю. — Французький інженір Дюборг винайшов електричний апарат, який пізнає, чи в глибині землі є металі. — В архівах міста Севілі найдено прецікавий документ: заповіт еспанського винахідника-мандрівника Фендинанда Кортеза з 1547 р. на два дні перед його смертю. — Академія Наук у Ленінграді заявляє, що Ленінград, а не Москва, є надалі найвизначнішим культурним осередком С. С. С. Р. Є там 195 наукових інститутів з 6138 науково працюючими і 102 наукових союзів.

— **З кіна.** У кіні „Лев" почалась фільма „Уфи" „Графиня з Тексас" на підставі відомої повісти Кайзера „Кольпортаж". У головних ролях Меді Крістіянс, Ліліен Гол-Дейвіс і Віллі Фріч. Крім цього 2 дії комедії з Гарольд Льойдом.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Дописи.

Грималів. *(Епільогом віча — карне слідство. — Мертвеччина в Скалатщині.)* Дня 8. липня 1926 відбулося в Грималові перше від вибуху війни українське політичне віче в справах політичних і організаційних при масовій участи наших селян з цілої Грималівщини, на котрому вибрано повітовий комітет УНДО на грималівський судовий повіт. Про справи політичні реферував тоді адвокат д-р Степан Баран з Тернополя, а про організаційні п. Олекса Черкавський зі Львова. Очевидно — віче відбулося під опікою „владзи", яку на вічу репрезентували старостинський комісар зі Скалата Тадеуш Бжезінський (тепер в Підгайцях) і повітовий комaндант поліції Францішек Кужея. Віче було поважне і спокійне, тільки комісар Бжезінський кілька разів старався перебити референтові д-ру Баранові, на що від нього одержав відповідну відправу так, що остаточно мусів замовкнути. Аж значно пізніше повітова команда поліції в Скалаті зробила донесення, підписане Францішком Кужеєю, до пов. суду в Грималові проти д-ра Степана Барана, Олекси Черкавського й Олександра Пісецького, емер. ревід. почт. з Зеленої коло Грималова, котрий проводив вічу, яке відступлено прокуратурі в Тернополі, а ця зарядила карне слідство проти д-ра Ст. Барана і тов. про злочин заворушення публичного спокою з § 65 а) зак. кар. і переступства з арт. V. закона з 17|12 1862 В. з. д. ч. 8 з 1863 і з § 488 і § 491 зак. кар. доповнене тим, що оба референти закидували польському правительству і польським властям гноблення української (ruskiej) людности і ділання на її шкоду, а надто проти п. Ол. Пісецького про провину з § 305 зак. кар., поповнену тим, що візвав зібраних до відспівання пісні „Не пора" — вправді не словами, але рухом руки. Яко клясичних свідків переслухано досі постерункового Яна Савчака родом з Бережан (він як агент мав бути на салі в цивільному убранні) і комісарів Бжезінського і Кужею. Перший з них Савчак, на пів грамотний поліцай, зізнав так впадаючі в очі бздурства — ніби витяги з промови референтів, що ніякий прокуратор не матиме відваги оперти на них акту обвинувачення, хоч ті бздурства потвердили в цілости комісарі Бжезінський і Кужея. Переслухано також і всіх трьох обвинувачених і слідчі акти зложено в прокуратурі в Тернополі. Чи прийде до судової розправи, невідомо, хоч сумніваємося, щоби прокуратор Музика, маючи таких „клясичних" свідків, відважився йти з ними перед лаву присяжних.

Українське організаційне життя в Грималівщині йде правильно. Відновлено всюди читальні „Просвіти", основується майже всюди кооперативи і гуртується народні сили, хоч може не в тих розмірах, як цього вимагає сучасна хвиля. Бо тут бракує охочих до народньої праці інтелігентних людей; двох діяльних інтелігентів у Грималові адвокат д-р Григорій Олійник і нотаріяльний субститут п. Михайло Коцюбка (голова Пов. Комітету УНДО) самі не в силі цього зробити. Значно гірше стоїть справа в скалатському судовому повіті, а також і в окрузі Підволочисках. В Скалаті покищо нема нікого, що занявся би організацією округа і тому там наші справи стоять значно гірше, як в інших подільських повітах, хоч є обовязком наших незалежних світських інтелігентів у Скалаті і Підволочиськах (там є наші адвокати!) проявити хоч мінімальну організаційну працю. Передовсім належало би скликати політичне віче чи збори УНДО в Скалаті і перевести партійну організацію та згуртувати людей до послідовної праці й на інших ділянках нашого національного життя у тій забутій подільській закутині.

Всячина.

Смерть авантюрниста. У Будапешті помер у 78. році життя міжнародній авантюрист Степан Шварц, яким 50 літ цікавилась світова кримінальна хроніка. Почав він свою карієру 30 літ тому на Мадярщині цілою низкою ошуканств, за які був засуджений. Він підробив тоді документи на імя одного австро-угорського посла в Чілі і спокійно доїхав з ними до Сан-Яго. Там приняли його з повною пошаною і заки правда вийшла на верх, він уже придбав майно і в пору втік до Европи, знову під прибраним прізвищем. У Ґрацу зумів добути з банку кількасот тисяч корон як богатий добродій. Його арештували, але він утік, обіцявши вязничним сторожам великі гроші. Утік разом із сторожами переодягнений як священик, і сторожів по дорозі покинув. Кілька літ пізніше, після російсько-японської війни, приїхав до Цюриху і там у банкирськім світі придбав собі таке імя, що зумів дістати кілька великих векслів з підписами чотирох японських міністрів і трьох промисловців. На ці векслі він дістав у Швайцарії 20.000 фунтів і втік до Англії, де довго жив спокійно. Його інтернували там підчас війни. В 1918 р. вернувся він у Будапешт як старець і підчас інфляції зумів спекуляцією добитись більшого майна. Помер він спокійно як мирний громадянин у розкішній віллі, яку записав одній молодій кафешантанній танечниці, що мешкала разом з ним.

‡ Посмертні згадки.

Іван Коссак, б. професор учительської семинарії в Чорткові, сотник Українських Січових Стрільців, отаман Української Галицької Армії, український громадський діяч, публіцист і письменник, від півтора року урядовець Центробанку в Харкові, помер у Києві в 48 р. життя. Покійний приїхав був на свята з Харкова до проф. Михайла Грушевського в Києві, з родиною якого лучили його тісні звязки ще з часів спільного побуту у Відні. В хаті проф. Грушевського пок. Коссак занедужав на задавнене запалення сліпої кишки, наслідком чого піддався операції. Одначе операція, яку переведено в санаторії, була вже опізнена. Смерть прийшла дня 17-го січня ц. р. в год. 8 рано. Похорони Покійного відбулися при численній участи населення, з окрема галицьких політичних емігрантів, дня 18. січня ц. р. на Байковому цвинтарі в Києві.

З Покійним зійшов передчасно в могилу один з передових українських діячів. На кілька літ перед війною приїхав був до Чорткова молодий учитель щойно заснованої учительської семинарії (утраквістичної) і негайно забрався до праці в місті й повіті. Людина тактовна й розумна, дуже добрий бесідник — відразу здобув собі в усіх кругах українського населення щиру симпатію й популярність. Працював у „Просвіті", „Сільському Господарі" і в сокільській організації. Особливо обі останні установи поставив він високо, покривши весь повіт кружками „Сільського Господаря" і „Соколами". Не було села в Чортківщині, в якому він не був би з промовою, відчитом чи рефератом, не було українця в повіті, що не знав би й не цінив би його за плодотворну працю. Памятні з того часу великі окружні сокільські здвиги у Чорткові, бо там був під його проводом осередок українського сокільського руху на кілька повітів. Слід іще зазначити, що пок. Коссак заслужився для розвитку української семинаріяльної молоді в Чорткові, для якої був добрим дорадником, повірником та опікуном. Ведучи офіціяльний інтернат для молоді, дбав про те, щоб українська молодь користала вповні з прислугуючих їй прав (це був одинокий інтернат в Галичині, де були в рівній части українці й поляки). Не диво, що молодь любила його і ставилася до нього з повним довірям. Сам Покійний був до Чортківщини дуже привязаний, уважав свій побут там за найкращий період свого життя і все мріяв, живучи на еміграції, про поворот туди.

З вибухом війни зібрав пок. Коссак у Чортківщині поважні відділи добровольців до Українських Січових Стрільців, з якими вирушив у сторону збірного пункту, до Стрия. Це незабутні хвилі, коли весь нарід по селах благословив „своє військо" враз із дорогим комaндантом... Іменований сотником У. С. С. ще в 1914 р., брав участь у боях ще в томуж році і перший увійшов зі своєю сотнею до свого родинного Дрогобича, коли звідси виперто на якийсь час російські війська. І в часі війни брав участь у ширшому громадянському життю, наскільки дозволяли на те його службові обовязки. З вибухом українсько-польської війни став окружним комaндантом Жовкви. На цьому становищі держав лад і порядок в цілому окрузі залізною рукою і не подався з Жовкви перед наступом польських військ, але зібравши на-скоро невеличкі відділи, відбив побідно польський наступ, при чому був ранений. За це був відзначений у спеціяльному приказі Нач. Команди.

По війні жив у Відні, де працював у ріжних українських установах, зокрема в Західно Українському Т-ві Ліґи Націй. Там зазнав теж немало біди, коли всі матеріяльні засоби до життя вичерпалися, а заробити не було де. Звідти й виїхав перед 1½ роками на Україну, де й скосила його невмолима смерть.

Не будучи професійним публіцистом, пробував він і свого пера як журналіст і письменник. Писав статті на ріжні теми в передвоєнних українських органах преси, в еміграцьких, а в останньому часі доводилося часто читати його статті про положення на Західній Україні у харківських „Вістях". Оповідання й нариси друкував у „Руслані" й віденському „Українському Прапорі". Мав збірку нарисів-споминів з життя УСС. і Української Галицької Армії, які хотів видати окремою збіркою. Не довелося, як не довелося здійснити богато-богато інших починів і планів... В. И. П.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Єсаєнського дає прощальні концерти:
Середа 26. І. — Ярослав.
Четвер 27. І. — Ряшів.
Пятниця 28. І. — Краків.
Субота 29. І. — Краків.
Неділя 30. І. — Катовиці. 1111 2—2

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру О. Міткевич:
Ясло:
Второк 25. І. — Маруся Богуславка.
Середа 26. І. — Добродійна Сузанна
Єдліче:
Четвер 27. І. — Маруся Богуславка.
Субота 29. І. — Циганка Аза.
Неділя 30. І. — Вій.
Єдліче-Рафінерія:
Пятниця 28. І. — Барон Кіммель.
Понеділок 31. І. — Шалапут. 1—3

З приватної ґимназії з правом прилюдности в Рогатині. Вступні іспити відбудуться в днях 3., 4. і 5. лютого 1927. До іспиту привезти останнє шкільне свідоцтво та свідоцтво моральности за час перерви в науці. — *Чайковський*, управитель. 1381 1—3

Кружок „Рідної Школи" в Косові одержав 194 зол. 21 сот. зі скарбонок, які мали в себе: Народна Торговля в Косові 8·98, Кооператива в Шешорах 2·88, Кооператива в Кутах 1·71, Кооператива в Красноїлі 2·00, о. д-р Скобельський в Старих Кутах 15·86, о. Гнібовицький в Жабю 28·88, о. Лагола в Жабю 9·67, о. Дрогомирецький в Яворові 10·55, о. Григорчук в Рибні 27·57, о. Ласійчук в Річці 13·25, о. Мелимука в Кобаках 28·46, о. Сапрун в Тюдеві 1·83, господар Михайло Гапчук в Жабю 11·38, учит. Марія Тимяків в Бабині 10·90, учит. Ольга Вовкова в Ростоках 3·20, д-р Гардецький в Кутах 5·09, Цюцюра Богдан 3·00. — Всім Вп. Господарям щиро дякує за їх зглядн Головна Управа „Рідної Школи". 1383 1—1

За редакцію відповідає **Василь Мудрий**. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10